

TLAČOVÁ SPRÁVA K VÝSTAVE

Názov výstavy: **Jozef Kostka (1912 – 1996)**

Usporiadateľ: Stredoslovenská galéria a Banskobystrický samosprávny kraj

Miesto konania: Praetorium, Nám. Š. Moysesova 25, Banská Bystrica

Vernisáž: štvrtok, 20.6.2013 o 17,00 hod.

Trvanie výstavy: 20.6.2013 - 1.9.2013

Kurátorka výstavy: Marcela Macharáčková

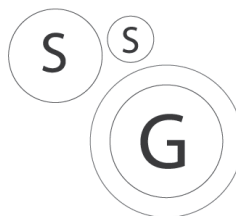
Slovenská kultúrna verejnosť si v minulom roku pripomenula 100. výročie narodenia významného slovenského sochára Jozefa Kostku (1912–1996). Po výstavách v Senici, Modre, v Novom meste nad Váhom a Nitre predstavuje súborné dielo autora, z majetku Galérie Jozefa Kostku v Bratislave, Stredoslovenská galéria v Banskej Bystrici.

Jozef Kostka pochádzal zo starého habánskeho rodu džbankárov v Stupave na Záhorí. Jeho prvým učiteľom mu bol strýko, ľudový keramik Ferdiš Kostka. Umelecké nadanie po svojich predkoch zúročil mladý umelec štúdiom na Umeleckopriemyselnej škole v Prahe a na študijnom pobyte v Paríži v roku 1938. Po návrate domov sa bezprostredne zapojil do kultúrneho života v Bratislave. Vystavoval s Jánom Mudrochom a podieľal sa na vydávaní zborníkov nadrealistických slovenských básnikov s protivojnovým obsahom. Kostka priniesol na Slovensko impulzy českej sochárskej školy 20. storočia, ale aj francúzskeho sochárstva od Rodina po Maillola. Kostkove „živé“ sochy, ktoré zostúpili z piedestálu statických pomníkov, prijala mladá básnická generácia s nadšením. Básnik Rudolf Fabry ich nazval básnickými sochami – sochárskymi básňami. Jeho rané plastiky: Dievča s drapériou (1939), Poézia (1939–42), Noc (1940), Sen (1941–42), Rok štyridsiaty štvrtý (1944) dnes patria k zlatému fondu slovenského moderného sochárstva.

Kostka patrí k zakladateľom slovenskej povojnovej kultúry. V roku 1949 stál pri zrode Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave a pri založení Slovenskej národnej galérie. Ako profesor–pedagóg vychoval v rokoch 1948 až 1972 niekoľko generácií slovenských sochárov. V povojnovom období sa zapojil do monumentálnej pomníkovej tvorby s tematikou Slovenského národného povstania. Jeho súsošie Obranci (Pomník SNP) v Partizánskom patrí k najlepším realizáciám pomníkovej tvorby tohto obdobia na Slovensku. Na prelome päťdesiatych a šesťdesiatych rokov naberá Kostkova tvorba komornejší charakter. Svoje výtvarné hľadania preveroval stovkami kresieb, ktoré sú kľúčom k jeho sochám. Kostka sa stal v tejto súvislosti významným predstaviteľom sochárskej kresby v Československu. V roku 1962 vychádza umelcovi monografia venovaná jeho kresbám z pera Karola Vaculíka. V období spoločenského uvoľňovania prechádzali premenami aj Kostkove práce. Jeho básnická obrazotvornosť so silným sochárskym cítením nachádzala nové tvary a objekty v metamorfózach ženských postáv a kvetov, v prírode, kameňoch, spomienkach na detstvo v Marianke a v Stupave. Šesťdesiate roky patria v tvorbe umelca k najplodnejším. Popri bohatej kresbnej činnosti vznikajú desiatky sochárskych štúdií i monumentálne plastiky (Veľká balada, Veľký kvet, Matica, všetky 1967; Vládca, Nájdený tvar, obe 1967–1968 a ďalšie). V roku 1967 je na vrchole svojich tvorivých síl aj spoločenského uznania - ocenený titulom národný umelec. Kostkova tvorba tohto obdobia bola zhodnotená súbornými výstavami v bratislavskom Dome umenia a v pražskom Mánese (1968–1969). Spoločenská angažovanosť v období tzv. Pražskej jari postihla, podobne ako mnohých ďalších intelektuálov a umelcov v normalizačnom období, aj Jozefa Kostku. V roku 1973 musí opustiť Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave. Žije a naďalej tvorí vo svojom ateliéri a na záhrade v Záhorskej Bystrici, kde vznikli v týchto rokoch Kostkove drevené rustikálne, minimalisticky poňaté skulptúry. Jeho neskoré dielo, verejnosti menej známe, obsahuje mnohé kritické spoločenské aspekty, je zbavené všetkej ľúbivosti a až s akousi jadrnou formou vypovedá o duchovnom rozpoložení umelca.

BANSKOBYSTRICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Stredoslovenská
galéria

V posledných rokoch sa intenzívne venuje tiež keramickej tvorbe a maľuje. Kostkovo dielo bolo rehabilitované v osemdesiatych rokoch 20. storočia, keď mu Národná galéria v Prahe usporiadala výstavu v Letohrádku na Pražskom hrade (1983) a následne Slovenská národná galéria k 75. výročiu narodenia (1987).

Dielo Jozefa Kostku má na Slovensku zakladateľský význam. Vytvoril pomyselný most, ktorým sprostredkoval prijatie tendencií moderného európskeho sochárstva 20. storočia do našej kultúry. Na jeho podnetný a bohatý odkaz nadviazali ďalšie generácie slovenských sochárov.

Marcela Macharáčková

Viac na www.ssgbb.sk